

Lahinguist Läänemere lõunakaldal

Jutt ei tule sõjast, vaid kliima mõjust loodusele ja sellest, kuidas keskkonnamuutustega nii hakkama saada, et inimesel mõnus elada oleks.

Ain Kallis

Kliimaga on lugu nagu ebaõnnestunud abieluga — kas talud seda, püüad midagi muuta või hoopis kohastuda.

Teisalt võiks abieluga seonduvat võrrelda ilmaga, kliimat seevastu riigiga — ilmanähted mõjutavad suhteliselt väikest inimgruppi, kliima aga suuri alasid, miljoneid inimesi.

Läänemere ohud

Nii saarlased kui randlased teavad, millises ulatuses muudab tormine meri rannajoont.

Eesti geoloogide hinnangul taganes Saaremaal Mändjala liivane rannaastang 1990. aasta marude tagajärjel mitme kilomeetri pikkusel rannikulõigul 5 meetrit sisemaa poole ning kokku kanti ära 30 000 m³ liiva.

Tundmatuseni muutus rannik ka 2005. a jaanuaritormiga. Ja aastakümnetega tormipäevade hulk aina kasvab.

Jaanipäeva eel kutsuti Berliini ökoloogia instituuti kokku 35 inimest selle regiooni üheksast riigist, et arutada kliimamuutuste võimalikku mõju looduslikule keskkonnale. Nõupidamise teemaks oli just kliimaandmete kättesaadavus Balti mere piirkonnas.

Seltskonda kuulusid seekord nii klimatoloogid kui ka n-ö asjast huvitatud poolte esindajad, s.t asjamehed kohalikest omavalitsustest. Põhjus: ühed ei tea alati, mis teisi eriti huvitab, viimastel pole aga aimu, millised on andmebaasid ning võimalused nende kasutamiseks.

Samuti oli kokkusaamine oluline ühtsete arusaamade kujundamiseks. Sageli ei teata, et üksik ilmanähtus (tugev torm, üks-kaks erakordselt sooja talve, külm suvi vms) iseloomustab vaid kliima kõikumisi, niisamuti kui hulk ühesuguseid aasta-aegasid kliima anomaaliaid.

Kliimamuutustest võib juttu teha alles siis, kui on olemas palju aastakümneid sisaldav ilmaandmete aegrida. Igasugused muutuste stsenaariumid aga pole sugugi prognoosid, vaid palju võimalikke arenguid, nii inimkonnale soodsaid kui ka väga musti.

Suurtes meteoroloogiateadlaste institutides on koos nii klimatoloogid kui ühiskonnateadlased, et töötada välja meetodeid ilmanähtustega hakkama saamiseks.

Ilmastikuandmeid on edukalt kasutatud näiteks Kopenhaagenis ning mitmel pool Norras suurte vihmaveekogustega toimetulekuks.

Meie maal kaotati paarikümne aasta eest koos meremeteoroloogiaga ära ka agrometeoroloogia, kuid arenenumates riikides on alustatud uute kaasaegsete kliimateatmike ja -atlaste väljaandmist.

Kolmas päev möödus mere ääres, Lüübeki lähedal linnakeses nimega Timmendorfer Strand. See rannik on palju mere jõudu tunda saanud. 1872 tõusis vesi üle kolme meetri, tehes palju kurja.

Tormilainetes hukkus randlasi ka paarikümne aasta eest.

Popp linnapea

Kui linnapeaks valiti Volker Popp, anti elanikelt suunis — teha midagi suurt uputuste vastu. Planeerimistega alustati 1999, tänavu talvel valmis mitmekilomeetrine lõik uut tammi, mis peaks arvestuste kohaselt kaitsma linna ka neljameetrise veetõusu eest.

Ehitis koosneb betoontammist, mille ette on paigutatud tohutud liivakotid ning luiteks kuhjatud liivast. Liivavallidele istutati sobivaid taimi, mis paistsid ka kenasti juurdunud olevat.

Alguses olid elanikud skeptilised ning isegi tõrjuvad (mitu kuud oli ju plaaž ehituse all!), kuid nüüd tuntakse rajatisest suisa rõõmu. Ka linnapea oli seetõttu silmanähtavalt popp.

TEADE

Ilmahuviliste kokkutulekust

Lelles 23. juulil toimuva ilmahuviliste kokkutuleku korraldajad paluvad tulijail ennast hiljemalt 10. juuliks registreerida, et teada, kui paljudele lõunasööki teha (tasuta). Palume teada anda ka neil, kes soovivad öömaja. Õhtusele vestlusringile jäajatel soovitame kaasa võtta piknikukorvi. Täpsem info ja registreerimine Ene-Liis Velberg (4876 738 või 5908 5477) ja Rein Raudvere (7422 250 või rein.raudvere@maaleht.ee)